

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus V. An, & qualiter possessor lucretur fructus rei alienæ, bonâ fide
possessæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

betur in textu. Plura de hoc tit. seq. Huius autem ratio est, quia talis, etiam armata, repulsio iniusti in vavoris rerum non est aggressio, sed naturalis defensio possessionis, ceteròquin amittendæ, si talem iniustum rei tuæ occupatorem non rejiceret, ut constat ex dict. & tradit Panor. mit. in c. item cum, de restit. spoliat. Lessius l. 2. c. 3. d. 13. & alii.

1038. Dixi, licere vim vi repellere in continenti; ut constat ex præmissis juribus; difficultas est, quando expulsio censetur facta in continenti? an hoc verificetur solum tunc, quando iniustus rei occupator in ipsa ejus occupatione apprehenditur? vel an etiam primò post dies aliquot, vel menses, aut etiam annos? Castropal. cit. num. 3. censet ly confessim, & in continenti verificari in hoc casu, quando quis ceptam possessionem recuperare contendit, cum primùm illius recuperationi commodè assistere potest, attentà conditione expellens, & expulsi, & rei, ex qua expulsio facta est. Unde apud eundem Antonius Gomez, & Molina tract. 2. D. 16. censent, recuperationem, etiam post decennium factam, posse quandoque in continenti factam censeri; quod tamen iidem limitant ad casum, quo propulsatur injuria realis; nam in personalibus injuriis hoc solum permissum est in ipso actu, & delicto flagranti, ut colligitur ex L. quod ait lex. ff. de Adulter. Hæc, quæ præmissa sunt, procedunt etiam in casu, quasi possessionis jurium incorporalium; nam etiam in casu, quasi possessionis jurium incorporalium; nam etiam huic competunt remedia possessoria, quæ possessioni simpliciter, ex dict. L. 3. §. unde vi. 3. ibi: Unde vi interdictam necessarium fuisse fructuario apparere, si prohibeatur vi frui usufructu fundi.

ARTICULUS V.

An, & qualiter possessor lucretur fructus rei alienæ, bonâ fide possessa?

1039. Ante resolut. suppon. i. fructus dici à fruendo, eò, quòd illis fruamur; ceterum fructus propriè dicitur omne il-

lud, quòd in fundo nascitur; translative etiam sumitur pro commodo, & utilitate; dicimur enim capere fructum ex aliquo, hoc est, utilitatem. Suppon. 2. fructus esse in triplici differentia; nam alii sunt purè reales, alii purè industriales, quidam mixti. Reales, qui alio nomine vocantur fructus rei, sunt, qui proveniunt ab ipsa re, quamvis intercedat modica industria: & sunt duplices, nempe alii naturales, qui à re naturaliter, & spontè egressiuntur, ut fructus agrorum, poma arborum, & fœtus animalium: alii civiles, qui nempe civiliter procedunt à re, sive per legem, sive per contractum, ut pensio locationis, sive domorum, sive equorum, & omnium aliarum rerum, quæ usum locabilem præstant.

1040. Industriales dicuntur, qui ex mera industria proveniunt, ut quæstus ex negotiatione, aut ex usu artificioso alieni instrumenti. Mixti sunt, qui partim ex re, partim ex industria nascuntur: si autem prævaleat industria in illis, industriales censentur, sicut caseus, oleum, vinum, pannus, & segetes, licet ex semine furto, L. fructuum. ff. de usuris. Si dubitetur, sintne fructus magis naturales, an industriales? responderetur, in foro externo, judicis sententiâ; in interno, prudentis judicio, standum esse; vel dic, in dubio fructus esse naturales; quia natura prævalet industriæ, L. qui habent. ff. de tutelis. V. Molina. rum. 3. D. 719. & Lessium l. 2. c. 12. D. 17. Notat autem Molina. ibid. n. 3. partus ancillarum, quamvis à Juristis non computentur inter fructus, tamen à Theologis computari inter fructus reales in ordine ad restitutionem.

1041. Supp. 3. fructus dici quosdam extantes, perceptos, percipiendos, aridos, & fructus fructuum. Extantes sunt, qui existunt, & nondum sunt consumpti. L. Si à Domino §. fructus. ff. de petit. hered. fructus illi dicuntur, qui supersunt, deductis expensis, quæ fiunt gratia fructuum acquirendorum, colligendorum, & conservandorum. Percepti, teste Azor. part. 3. l. 4. c. 2. q. 4. ex L. si usufructuar. ff. quibus modis usufr. amit. dicuntur, qui simul collecti, & à solo separati sunt, licet adhuc humi, & subdio jaceant, nondum in horreum, vel cellam reconditi: Percipiendi vocantur, qui immaturi sunt, quos

quos vêtus Dominus possidet; ita Azon. in *sum. c. de rei vend. pendentes* sunt, qui jam nati, & formati conspiciuntur, sed nondum collecti, ex arboribus adhuc pendunt, & fundo, ac solo adhuc cohærent. Unde Caius in *L. fructus. ff. de rei vend.* scribit, fructus pendentes, quasi partem fundi esse. *Aridi* fructus explicantur *C. de usur. Auth. adhec*, & sunt, quibus opponuntur fructus *liquidi*. Fructus fructuum, de quibus *L. cum autem redhibitio, §. cum redhibetur, ff. de adilit.* est, quod ex fructibus, seu fructuum nomine percipitur. *Nudum pretium rei* (ut inquit Lessius *l. 2. c. 12. n. 10.*) non censetur fructus rei, sed succedit in locum rei tanquam res altera: & observandum in specie, fructibus pretii annumerari *intereffe lucri cessantis; jurisdictionis; electionem, collationem, presentationem beneficiorum; condemnationes, & confiscationes; jurium, & actionum, laudemia,* &c. quibus positus:

1042. Quæstio. 1. est, an possessor tam bonæ, quam malæ fidei, fructus *meræ industria* pleno jure faciat suos? Resp. affirm. ita S. Thomas. 2. 2. q. 78. a. 3. Lessius *l. 2. c. 14. n. 8.* & alii. Nam fructus *meræ industria* sequuntur *industriam*; sicut naturales, rem; ergo sicut is, cujus est res, fructus naturales rei possessæ, & suæ, facit suos; sic fructus *meræ industria* is, cujus est *industria*. Hinc opus elaboratum alieno instrumento est artificis; non ejus, cujus est instrumentum; 2. qui frumentum (quod valet hic 5.) per suam *industriam* transfert ad locum, in quo non erat constituendum à Domino, & ibi vendit decem, lucrum sibi acquirit: 3. si fur pecuniam furtivam negotiationi exponit, lucrum negotiationis *merè industria* proveniens, suum facit. Not. tamen, usum rei, secundum valorem, cum ipsa re, Domino compensandum esse. Hinc Lugo de justia *D. 17. sect. 3. n. 49.* docet, famulum lucrari, quod datur in commutatione auri pro argento, quando Dominus nihil curat, & Creditori solvendo non debetur aurum.

1043. Quæstio altera est, an possessor bonæ fidei fructus rei tam mixtos, quam naturales, faciat suos? Resp. quod sic; ita communiter Doctores cum Castropalao *tr. 31. de just. in genere D. unica, p. 24. n. 7.*

per fructus *mixtos* intelligimus fructus, qui proveniunt ex re, principaliter operante hominis *industriâ*; *naturales*, qui proveniunt ex re principaliter operante naturâ: *meræ industria*, qui ex puro labore & industria hominis. Jam *prob. 1. pars ex §. si quis à non Domino, Institut. de rerum division.* ibi: *si quis à non Domino fundum bonâ fide emerit, vel ex donatione, aliavè causa justa (æquè bonâ fide) acceperit; fructus, quos percepit, ejus esse, pro cultura, & cura.* Hic autem sermo est. 1. de fructibus *industrialibus*, quos Theologi vocant *mixtos*; 2. de perceptis; 3. quocunque titulo, etiamsi *lucrativo*, res possideatur. *Prob. etiam 2. pars de naturalibus.* Nam possessor bonæ fidei *lanam ovium non usucapit; sed statim ejus fit; L. 4. ff. de usucapionib.* sed *lana* est fructus naturalis; ergo. *Confirm. 1. ex L. bonæ fidei. ff. de acquir. rer. dom.* ibi: *bonæ fidei emptor non dubiè percipiendo fructus ex alienare, suos interim facit, non tantum eos, qui diligentia, & operis ejus provenerunt, sed omnes.*

P. Ferdinandus Rebellus *l. 2. de restit. q. 4. n. 9.* ait, conclusionem veram esse, etiam de fructibus naturalibus, quando res est penes possessorem bonæ fidei *ex titulo oneroso*; sed non, quando est *ex lucrativo*. Ratio primi est; quia textus nobis faventes, omnes loquuntur de *emprore bonæ fidei*, hoc autem sonat *titulum onerosum*. Ratio secundi; quia *L. fructus 45. ff. de usuris*, possessori bonæ fidei fructus naturales ex re, *titulo donationis* possessa, aperte negantur; sic enim lex habet: *fructus percipiendo Uxor, vel vir ex re donata, suos facit, illos tantum, quos operis acquisierit, velati ferendo; nam si pomum decerpserit, vel ex sylva ceciderit* (pomum autem, lignum, & similia, fructus naturales sunt) *non fit ejus, sicut nec cujuslibet bonæ fidei possessoris; quia non ex facto ejus is fructus nascitur.* Sed dicendum probabilius esse oppositum; nimirum, quod possessor bonæ fidei fructus naturales faciat suos, non tantum in casu, quo rem habet *titulo oneroso*, sed etiam *lucrativo*; ita Thomas Sanchez *l. 2. in decal. c. 23. n. 68.* *Prob. quia L. fructus*, possessori bonæ fidei non ob *aliam causam* negantur fructus *naturales*, quam quâ ratione negantur illi viro vel uxori;

uxori; sed his ibi negantur non ideo, quia rem habent ex titulo lucrativo; sed propter defectum tituli sufficientis ad translationem Domini (donatio enim inter Conjuges non est habilis causa ad transferendum Dominium; adeoque non est titulus) ergo etiam possessori bonæ fidei tunc solum negantur fructus naturales; quando caret *omni titulo*, sicut ille vir, vel illa uxor.

1045. Ex hoc patet ad primum argum. Rebel-
li. Nam 1. negandum est, quod lex concedens possessori bonæ fidei fructus naturales, concedat eos solum in casu tituli *onerosi*; constat 1. ex §. *si quis à non Domino*, cit. n. 1043. ibi: *vel ex donatione, aliavè causa justa*. 2. ex *L. in pecudum. ff. de usuris*. ubi habetur: *in pecudum fructu vitium factus est, sicut lac, & pilus, & lana. Itaque agni, & hedi, & vituli, statim, pleno jure sunt possessoris bonæ fidei*. ubi nec verbum de titulo *oneroso*; & tamen, vituli, agni, pleno jure dicuntur possessoris bonæ fidei. Si dicas, ibi sermonem non esse de fructibus *naturalibus*; nam textus loquitur de *vitulis*, sicut de *lana*; sed hæc non est fructus naturalis; ergo. Resp. 1. N. Ant. ad prob. *dist.* loquitur de *vitulis* sicut de *lana*; quoad hoc, quod est in fructu pecudum, C. *secus*; N. *ma. transf. min. N. conseq.* Resp. 2. N. ant. ad prob. *transf. ma. N. min.* quia in his natura prævalet; & ideo Haunoldus de *Just. tr.* 3. n. 266. hæc omnia, in lege cit. enumerata; docet esse *fructus naturales*, citans Harprechtium celeberrimum Jurisconsultum, ex communi Juristarum, & plurimis textibus, eandem numerantem inter fructus merè naturales.

1046. Ad 2. argum. Rebeli N. ant. Nam in *L. fructus*, uxori & possessori bonæ fidei propter defectum *omnis tituli* negantur fructus naturales; & in hoc inter illos comparatio fit. Deinde, quando dicitur: *pomum non est ejus, sicut nec cujuslibet bonæ fidei possessoris*, notandum est illud *cujuslibet*; non enim idem est, ac *nullius*. Sic quando dicitur: *non qualibet potest ire Corinthum*, non est idem, ac dicere: *nullus potest ire Corinthum*; sed tantum, *non omnis*; ergo tamen aliquis. Sensus igitur est: *sicut mulier carens omni titulo, sic non omnis possessor bonæ fidei fructus na-*

turales facit suos; ille scilicet, qui caret *omni titulo*; ergo possessor bonæ fidei *cum titulo* facit eos suos. Similiter, quando mulieri in *L. fructus*, ex arbore donata *negatur pomum, quia non est ex facto ejus, sicut est fructus industrialis*, idem negatur possessori bonæ fidei. Nam bona fides consistit in facto hominis, quod ad lucrandos fructus naturales ex re aliena non sufficit, nisi simul adsit juris administriculum, seu *titulus*; sicut non sufficit ad industriales, si non simul adsit *opera ejus*; ergo per oppositum, ubi utrumque adest, non negantur fructus naturales.

Hinc sequitur, titulum emptionis in legibus, bonæ fidei possessori concedentibus naturales fructus, non afferri, quæ *onerosus est*, sed quæ *verus est*; seu quæ est causa habilis jure, dominium transferendi; tum quia ad lucrandos fructus naturales ex aliena re cum titulo, & bonâ fide possessa, non requiritur major titulus, quam ad præscribendum, cui sufficit titulus etiam *lucrativus*, ex *L. unica, C. de usucap. transformand.* ubi dicitur, *valeat usucapionem rei, licet ex titulo lucrativo accepta sit*: tum quia *L. fructus*, agitur solum de carente titulo; tum denique quia possessor bonæ fidei in fructibus percipiendis id juris habet, quod Dominis prædiorum tributum est, *L. qui scit. ff. de usuris*: sed hi percipiunt omnes, esto prædium habeant titulo lucrativo; ergo.

Denique negandum est, quod *ly omnes* in *L. bonæ fidei, ff. de acquir. dom.* referatur tantum *ad operas aliorum*, ut voluit aliqui; & non *ad fructus*, ut sensus sit: quod fructus lucretur omnes; non tantum, qui ejus, sed etiam aliorum operâ ad ipsum pervenerunt. Nam, ut bene notat Sanchez, si *ly omnes*, referretur etiam ad operas aliorum, deberet dici *omnium*; ut sensus sit: suos facit, non tantum eos, qui diligentiam, & operis ejus pervenerunt, sed operis *omnium*, scilicet laborantium; hoc autem est contra sensum legis; ergo *ly omnes* non refertur ad operantes, sed ad fructus.

Quæstio 3. est, an possessor bonæ fidei, cum agnoscit rem possessam alienam esse, teneatur restituere fructus mixtos; & naturales ex ea perceptos, qui adhuc extant?
Resp.

1047.

1048.

1049.

Resp. quòd sic; intellige autem. 1. de deductis expensis, & laboris æstimatione, secundùm dicenda à n. 1074. intellige. 2. nisi per triennium eos possederit bonâ fide; quia sic restitutioni non sunt obnoxii; sic Ant. Perez, *tr. 2. de restit. d. 2. c. 5. n. 117.* & dicemus infra *tit. 26. de prescript.* Constat etiam ex *L. certum, C. de rei vindicat.* ibi: *certum est, mala fidei possessores, omnes fructus solere, cum ipsa re prestare; bonæ fidei vero, extantes.* Et ratio est, quia res semper aliena manfit; fructus autem fecit suos solùm *interim*, ut habetur *L. qui scit. §. vult. ff. de usuris*, juxta interpret. Accursii. Confirm. quia locupletari non debet aliquis cum alterius jactura; si autem possessor bonæ fidei (etiam ubi agnovit, rem alienam) fructus extantes licitè retineret, hoc contingeret) sed adverte limitationem in num. 1052.) ergo.

1050. Dices 1. si deberet fructus *extantes* restituere, posset eos vindicare Dominus; hoc autem iste non potest; quia fructus non sunt ejus, sed possessoris; ergo. Resp. N. ma. & ad rationem in probatione allatam, dico; repetendos esse à Domino; implorato judicis officio; actione scilicet non reali; sed personali; sic gloss. in *L. ex diverso, §. non habendam, ff. de rei vindicatione*, & Abbas in *c. gravis, de restit. spoliat.*

1051. Dices 2. si deberet restituere fructus *extantes*, possessor non fecisset eos suos; contra dicta; quia, quod restituere teneor, non est meum. Resp. 1. N. sequelam: *ad prob. dist.* si deberet restituere, non fecisset illos suos *interim*, N. etiam pro casu evictionis, C. deinde non fecisset eos suos pro quolibet tempore, & absolutè, C. sub hypothesi, quòd non evincantur, vel agnoscantur nati ex re aliena, N. Hoc dictum: *illud, quod teneor restituere; non est meum*, fallit. 1. in casu vini furtivi meo permisti; nam hoc fit meum, & tamen teneor restituere, secundùm æstimationem. Fallit. 2. de superfluis Clericorum. Hinc quando dicitur *L. 52. ff. de divers. reg. juris: non videtur quisquam id capere, quod est necesse alteri restituere*; intellige, quòd non capiat absolutè; & sine omni onere, etiam pro casu evictionis; secus est conditionatè, & quamdiu non evincitur. Nam bonæ fidei emptor quo-

ad percipiendos fructus quis præsumitur, quamdiu fundus evictus non fuerit, *L. qui scit, §. vult.* Hinc est eorum Dominus solùm *interim*. *L. 48. ff. de acquir. rer. dom.* adeòque sunt ejus ante evictionem; non, post.

Quæstio est. 4. an possessor bonæ fidei teneatur aliquid restituere pro fructibus, quos bonâ fide consumpsit? Resp. quòd sic, nimirum quantum inde factus est ditior; non autem secus; nam ex *L. certum*, relata superius n. 1049. hic tenetur solùm restituere fructus *extantes*; ergo quando in se non extant (qualiter fit, quando absumpti sunt) ad nihil tenetur, nisi extent in alio, quo factus sit ditior. Not. autem, valdè probabile esse, quòd hæc obligatio (*restituendi fructus extantes*) in dato casu procedat solùm de absumptis *naturalibus*, quando extant in *equivalenti*; non autem *mixtis*. *Prob. ex L. certum, cit.* ubi possessor bonæ fidei deobligatur à restitutione aliorum fructuum, quàm *extantium*, quæ lex, cum fa-veat, ne effectu careat, sed aliquid operetur ultra legem naturalem; deobligantem ipsum à restitutione fructuum *nullò modo extantium*, intelligi debet, quòd non teneatur restituere nisi *extantes in se*. Nam lege naturali habet, quòd nihil teneatur, quando fructus nec in se, nec in alio extant; ergo ut favor legis cit. in deobligando aliquid operetur, intelligi debet, quòd nihil teneatur, quando fructus non extant in se, licet extent in eo, *quo factus est ditior*. Confirm. ex *§. etsi hereditas. v. si verò, Instit. de Offic. Judicis*, ubi dicitur: *si verò bonæ fidei possessor fuerit, non habetur ratio neque consumptorum, neque non perceptorum.*

Dices: ex hoc probari, eum nec teneri ad restituendos fructus naturales; si ex iis absumptis factus sit ditior, & in se non extent. Resp. N. illatum; nam *L. certum*, in eo solùm favetur possessori bonæ fidei, in quo jure gravatur possessor malæ fidei. Nam hunc teneri ad restituendos absumptos naturales, fundatur in rei natura; quia sequuntur fructus naturales; non in mera dispositione juris, ut patet ex *§. cit. Si quis à non Domino*; ubi statim subjungitur: *ei verò, qui alienum fundum sciens possederit, non idem concessum est sci licet*, ut fructus *industriales* faciat suos) *sed*

sed cum fundo etiam fructus, (nimirum industriales) licet consumpti sint, cogitur restituere: ergo.

1054. Quæstio est. 5. an possessor bonæ fidei, ante rei evictionem, licite retineat fructus perceptos? intellige, si ante evictionem rei non constituatur verè, & propriè possessor malæ fidei? Resp. quod sic; quia sic procedit ratio conclusionis datæ *num.* 1043. secus autem, non retinet licite. Nam possessor malæ fidei, nec rem, nec fructus ejus retinere potest (esset enim fur, & usurpator alieni) sed ex momento, quo scit rem esse alienam, evadit possessor malæ fidei, *L. qui bonæ fidei 23. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* ubi jurisconsultus ait: tamdiu acquirit ei, quamdiu bonâ fide servit; si vero cæperit scire, alienum esse, vel liberum, ex eo momento deficere bonam fidem. Constat etiam ex *c. Si virgo 24. q. 2. ibi: tamdiu quis bonæ fidei possessor rectè dicitur, quamdiu se possidere ignorat alienum; cum verò sciverit, tunc mala fidei possessor perhibetur.* Hinc quando *L. qui scit, ff. de usuris*, dicitur: quod quis intelligatur possessor bonæ fidei, quamdiu res evicta non est, intellige quoad præsumptionem; non autem, revera. Cum hoc stat, quod aliundè cognita veritate, præsumptio cesset; ita Fachinæus *l. 1. Contrôv. c. 59.* contra Covarruviam, *l. 1. variarum res. sol. c. 3. n. 7.*

1055. Si dicas, eam legem intelligi non posse de mala fide præsumpta; cum ibi dicatur, quod emptor bonæ fidei, qui scivit, & antequam fructus perciperet, cognovit fundum alienum esse, debeat intelligi possessor, seu emptor bonæ fidei, quoad fructus percipiendos, quamdiu fundus evictus non fuerit; ergo sciens fundum alienum esse (isto non evicto) manet emptor bonæ fidei respectu fructuum inde percipiendorum. Resp. N. ant. quia casus allatus post primum textum erat ibi specialis quæstionis. Hinc ad prob. *C. ant. dist. conseq.* ergo manet emptor bonæ fidei ad percipiendos fructus à se seminatos bonâ fide, *C. etiam quoad alios, N. conseq.* Nam qui bonâ fide seminat in agro alieno, non perdit fructus, vel eorum æstimationem, esse cognoscat postea, fundum non esse suum, ut diximus, in quæstio-
Tom. II.

ne de modis acquirendi rerum Dominium, à nobis traditâ in Tract. Theolog. de jure, & justit. quæst. 5. à numer. 239.

Quæstio est 6. an possessor bonæ fidei teneatur restituere fructus perceptos, & absumptos, à tempore litis contestatæ, licet postea evicta? Resp. quod non; quod tamen accipe cum limitatione: nisi in litis contestatione allegentur illæ circumstantiæ, quæ ante evictionem, prudentis arbitrio, demonstrent, rem esse alienam. Ratio asserti est. 1. quia per solam litis contestationem nemo constituitur in mala fide revera; sed ad summum, in mala fide præsumpta; cum tali quippe litis initio stat, quod quis sciat, rem non esse alienam; ergo etiam lite contestatâ potest quis manere possessor bonæ fidei, de quo n. 1054. Secundo, quia *L. si fundum, C. de rei vindic.* dicitur: fructus restituendos esse, quos cum mala fide percepisse, fuerit probatum; sed per hoc, quod lis intentetur, & postea evincatur, non est probatum, fructus, lite pendente perceptos, esse perceptos cum mala fide revera. Nam quotusquæ res fuerit evicta, vel probationes prius adductæ non demonstrant, rem alienam esse; non probatur mala fides, esto lis contestata sit, ergo; ita Sánchez *l. 2. decal. c. 23. n. 163.* & quamvis non pauca leges citentur in oppositum, quæ dicant: possessores post litis contestationem haberi pro possessoribus mala fidei. Resp. tamen omnes procedere de mala fide præsumpta; non, revera. Hinc etiam habes, *L. certum, C. de rei vindic.* quæ dicit, quod possessor malæ fidei omnes fructus soleat cum ipsa re præstare; bonæ fidei verò, extantes: post litis autem contestationem, universos, intelligi solum, si adsint illæ circumstantiæ, quæ inducant malam fidem revera.

Quæstio est 7. an instantiâ litis, ob cessationem Actoris peremptâ possessor bonæ fidei inquietatus impediatur, quod minus fructus faciat suos? Resp. quod non; sic Castropal. cit. §. 8. à numer. 6. quia lite sic emortua is, qui possidet, nec formaliter, nec præsumptivè est in mala fide; ergo secundum dicta non im-
L1
pedi-

1056.

1057.

peditur, quo minus fructus faciat suos. Ant. prob. Nam prius fuit sine noticia, quod res sit aliena, ut ponitur in casu; sed nec per contestationem litis hanc notitiam acquisivit (*ergo non est in mala fide formaliter*) nec etiam ex presumptione; quia sublato fundamento presumptionis, cessat presumptio; sed lis mota est fundamentum presumptionis? ergo lite sic mortua, seu sublata, cessat presumptio, *L. cum lite mota, ff. iudicatum solvi*, ubi dicitur, quod *perempta litis instantia, censeatur lis mota non esse non solum quoad litis ordinationem, sed quoad omnia, quae ab illo iudicio pendent.*

1058. Dices 1. possessor ad restitutionem est obligandus, ex quo est in mala fide; sed à litis contestatione est in mala fide, ergo. Resp. illum ad summum durante lite, esse in mala fide *presumpta*; sed hanc extinguere, lite perempta, cessatione actoris.

Dices 2. tunc solum cessat mala fides, quae contestatione litis praesumitur, quando litis instantia scitur esse perempta per cessationem actoris, *cognoscentis infirmum jus se habere*; non autem, si cessat ex aliis causis. Resp. N. ma. nam litis peremptio, consequenter omnium, quae ab illa pendent, unice pendet ex cessatione litis undecunque orta, quia lex cit. loquitur *indefinitè*.

1059. Dices 3. per litis contestationem civiliter rumpitur possessio ad longi temporis praescriptionem. Hinc possessor, litis contestatione interpellatus, non praescribit rem tempore ordinario; sed tantum, longissimo, etiam si lis perempta sit, cessatione actoris, *L. 1. C. de praescript. long. temp.* sed hoc non ex alio capite, quam quod mala fides, etiam post litem peremptam, extraordinario tempore praesumatur purganda, ergo. Resp. N. min. Nam leges hoc ipso, quod adfuerit fundamentum praesumendi malam fidem, licet iterum extinctum, ad ejusmodi praescriptionem requirunt longissimum tempus, non ob actu durante praescriptionem malae fidei lite perempta; sed ob praeteritam, ut videntur omnis iniquitatis pe-

riculum.

* * *

ARTICULUS VI.

Ad quid teneatur possessor male fidei?

1060. Resp. quod teneatur restituere rem, cum fructibus etiam absumptis, secundum aetimationem, etiam si exinde factus non sit locupletior; ita communis cum Sanchez *l. 2. c. 23. num. 97. & 126.* Prob. 1. ex *L. si fundum, C. de rei vindicat.* ibi: *si tibi volenti fundum meum emere à non Domino, denunciavi, ne emereres, quia non erat vendibilis, tamen emisisti, teneri te, ad fundum, & ad fructus, quos mala fide percepisti, restituendos.* 2. ex §. *si quis à non Domino, laepe* cit. ibi: *qui alienum fundum sciens possiderit, non idem concessum est* (nempe id, quod possessori bonae fidei) *itaque cum fundo etiam fructus, licet consumpti sint, cogitur restituere.* Et ratio est, quia si res aliena vel extrat apud illum, vel absumpta est mala fide? utrumque autem fundat obligationem restituendi; ergo; hujus ulterior ratio est ex eo; quia illi fructus cesserunt possessori bonae fidei *propter bonam fidem*; ergo ubi defuit bona, manserunt sub dominio Domini; ergo si possessor mala fide absumpsit, ex hac injusta laesione Domini tenetur ad restituendum, nimirum constituendo aequalitatem redditione cum jure laeso.

1061. Si queras, quid dicendum, si injustè consumpsisti rem, aequè perituram, si mansisset apud Dominum, vel casu fortuito, vel alterius vitio? Resp. dicendum 2. te adhuc teneri ad ejus aetimationem; ita Rebellus *l. 2. q. 7. numer. 4.* Castropalaus *tr. 3. D. unic. p. 24. §. 9. n.* quia tunc adhuc verificatur, à te damnatum esse datum per injustitiam absolute, esto Dominus idem damnatum alia via subiturus erat. Nam futurus rei interitus non facit actionem tuam justam, cum nec tibi jus tribuat, nec Domino adimat. Obligatio autem restituendi fundatur in damno dato per injustitiam absolute; ergo. Fur tamen non tenetur ad restitutionem rei, quae apud ipsum casu fortuito perit, aequè omnino peritura penes futurum Dominum; Rebell. *l. 2. c. 12. n. 90.*

Ratio,